

Pořadové číslo pro potřeby ÚAP: 17	Město: LIBEREC	Kód obce 563889
------------------------------------	-----------------------	-----------------

DOPLNĚNÍ DAT – AKTUALIZACE V ROCE 2024

V obci byl zaznamenán meziroční přírůstek počtu obyvatel (2014-2015) o 261. V roce 2020 je evidentní významný nárůst počtu obyvatel vzhledem k předchozímu období. V roce 2024 se počet obyvatel by zvýšil na 107 982. Tento nárůst o 3 180 obyvatel oproti roku 2020 může být výsledkem dalších např. migrace či dalších faktorů, viz Tab. Liberec- 1.

Tab. Liberec- 1: Přehled vývoje ukazatelů (počet obyvatel) za období 2014 až 2024

Ukazatel	2014	2015	2016	2020	2024	změna
Počet obyvatel *	102 301	102 562	103 288	104 802	107 982	nárůst

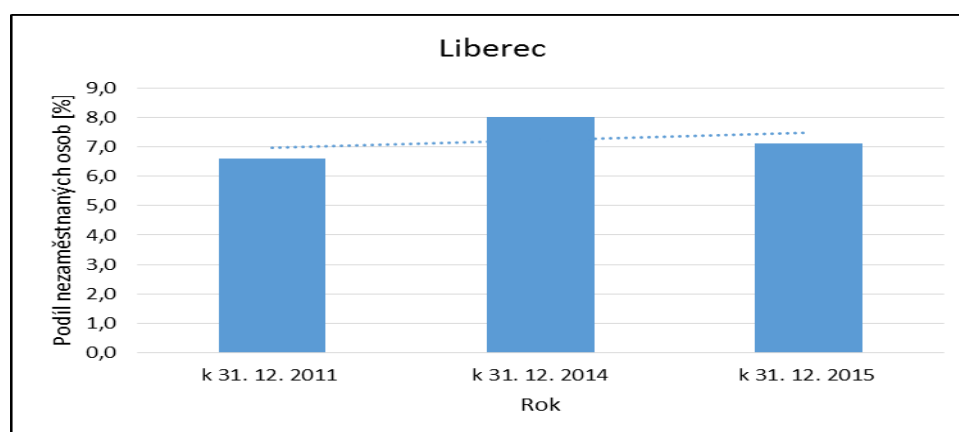
* Údaj vyhodnocován k 1. 1.

Zdroj: vlastní zpracování za použití dat ČSÚ

I. EKONOMICKÁ ZÁKLADNA

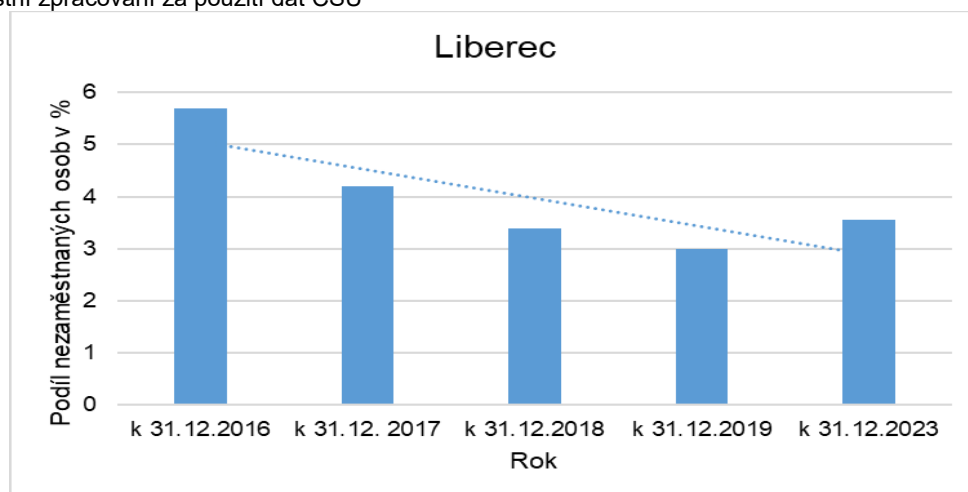
Zaměstnanost

Od roku 2012 došlo ke změně ukazatelů specifikujících problematiku zaměstnanosti na úrovni obcí, viz metodika a souhrnná zpráva (2016). Na národní úrovni (ČSÚ) je sledován od roku 2014 nový ukazatel „podíl nezaměstnaných osob“. Na základě toho je na Obr. Liberec- 1 a Obr. Liberec- 2 nově uveden vývoj ukazatele podílu nezaměstnaných osob v %.

Graf Liberec- 1: Vývoj podílu nezaměstnaných osob k 31. 12. v letech 2011 – 2015 v [%]

Zdroj: vlastní zpracování za použití dat ČSÚ

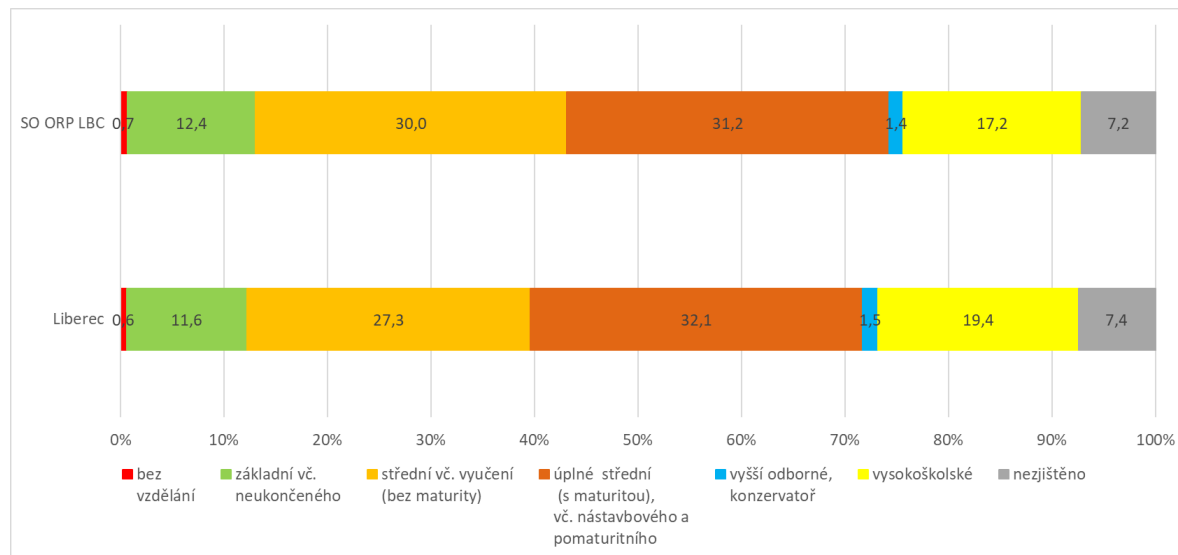
Graf Liberec- 2: Vývoj podílu nezaměstnaných osob k 31. 12. v letech 2016 – 2023 v [%]

Zdroj: vlastní zpracování za použití dat ČSÚ

K 31. 12. 2019 dosáhla nezaměstnanost hodnoty 3 %. Nicméně k 31. 12. 2023 se míra nezaměstnanosti zvýšila na 3,6 %.

Vzdělanostní struktura

Při Sčítání 2021 bylo zjištěno nejvyšší dosažené vzdělání u 16 927 obyvatel obce 15letých a starších, tj. 19,4 %. U dalších 6 515 obyvatel, tj. 7,4 %, zjištěno nebylo. Alespoň úplné střední vzdělání s maturitou nebo vyšší vzdělání mělo v Liberci 53 % obyvatel. Lidé se středním vzděláním nebo vyučením bez maturity tvoří 27,3 % obyvatel obce, s úplným středním vzděláním s maturitou cca 32,1 %. Viz Graf Liberec 3.

Graf Liberec- 3: Vzđelanostní struktura obyvatel starších 15 let v roce 2021 v [%]

Zdroj: vlastní zpracování za použití dat ČSÚ

V grafu, který porovná vzđelanostní strukturu obyvatel města Liberec a SO ORP Liberec za rok 2021, lze pozorovat několik trendů.

Bez vzdělání: Obě oblasti vykazují velmi nízký podíl obyvatel bez vzdělání, přičemž Liberec má 0,6 % a SO ORP Liberec 0,7 %.

Základní vzdělání (vč. neukončeného): V Liberci je tento podíl 11,6 %, zatímco v SO ORP Liberec je jen mírně vyšší – 12,4 %.

Střední vzdělání bez maturity: Liberec eviduje 27,3 % populace se středním vzděláním bez maturity, zatímco v SO ORP Liberec je tato hodnota mírně vyšší.

Úplné střední vzdělání (s maturitou): V Liberci a SO ORP Liberec je podíl populace s touto kategorií vzdělání na srovnatelné úrovni.

Vyšší odborné vzdělání a konzervatoř: Obě hodnoty jsou na velmi podobné úrovni.

Vysokoškolské vzdělání: Liberec eviduje mírně vyšší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním (19,4 %).

Nezjištěno: Oba regiony mají podobný podíl nezjištěného stupně vzdělání u své populace.

Celkově z analýzy vyplývá, že Liberec vykazuje mírně vyšší úroveň vzdělanosti ve srovnání s SO ORP Liberec, zejména v oblastech středního a vysokoškolského vzdělání.

II. EKONOMICKÁ AKTIVITA

Dle databáze Magnus web se ve městě v září 2020 nacházelo celkem 32 579 ekonomických subjektů. Oproti roku 2016 došlo k nárůstu ekonomických subjektů, a to o 296 jednotek Tab. Liberec- 2. Dle databáze registru ekonomických subjektů (ARES) se v obci k srpnu 2024 nacházelo 28 867 ekonomických subjektů, z čehož jsou dva evidovány v likvidaci. Informace o počtu aktivních a

neaktivních podniků již není k roku 2024 dostupná. Lze předpokládat, že důvodem je dostupnost údaje ve vazbě na změnu v podnikatelském prostředí, která proběhla v roce 2023. Od začátku roku 2023 musejí nejen právnické ale i všechny podnikající fyzické osoby používat datovou schránku. V případě, že si ji podnikatelé k 31. 3. 2023 sami nezřídili, stát jim ji vytvořil automaticky. Na základě toho došlo v ČR celkově k poklesu počtu ekonomických subjektů. V případě obce Liberec se jedná o znatelný pokles počtu ekonomických subjektů (zhruba o 11 % oproti předchozím obdobím).

Tab. Liberec- 2: Přehled vývoje počtu ekonomických subjektů v obci

	2010		2012		2014		2016		2020		2024
	celkem	z toho aktivní	celkem	z toho aktivní	celkem	z toho aktivní	celkem	z toho aktivní	celkem	z toho aktivní	celkem
četnost ekonomických subjektů v obci	88 203	34 662	90 761	32 104	89 012	32 533	49 455	32 283	32 579	-	28 867

Zdroj: databáze MF ARES 2010, 2012, 2014, 2016, 2020, 2024 Magnus web 2016, 2020

Největší firmy působí v odvětvích automobilového průmyslu, ve výrobě klimatizací, v ústavní zdravotní péči a ve stavebnictví. Dle počtu zaměstnanců jsou ve městě zastoupeny všechny velikostní kategorie podniků. V Tab. Liberec- 3 je uveden výběr největších a současně nejvýznamnějších zaměstnavatelů (nad 100 zaměstnanců). Mezi významné firmy patří dále např. fa Elmarco. Město si uvědomuje závislost na uvedeném automobilovém průmyslu a potřebě rozvoje kreativity. Proto bylo zapojeno do soutěže „Evropské hlavní město kultury 2028“, kde sice neuspělo v konkurenci s Brnem, Broumovem a Českými Budějovicemi, ale realizované aktivity v oblasti analýz, propagace tématu vyústily v zájem o danou problematiku a např. v projekt obnovy Papírového náměstí a rekonstrukce „Linskerky“ v kreativní a obytnou čtvrť. Více viz kapitola III. STAV A TRENDY VE VYUŽITÍ ÚZEMÍ OBCE.

Tab. Liberec- 3: Přehled ekonomických subjektů s největším počtem zaměstnanců

HI. předmět podnikání CZ-NACE	Popis oboru	Firma	Sídlo	Počet zaměstnanců					Komentář ke změně k 16. 9. 2024
				2010	2014	2016	2020	2024	
861000	Ústavní zdravotní péče	Krajská nemocnice Liberec, a.s.	Liberec I-Staré Město Husova 10	2500 – 2999 (2156 dle Výroční zprávy za rok 2011)	3000 - 3999	3000 - 3999	3000 - 3999	4000 - 4999	Byla dohledána konkrétní hodnota 3 233 zaměstnanců.
293200	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	Magna Exteriors Bohemia s.r.o.	Liberec VI-Rochlice, Kubelíkova 604	2000 – 2499 (1655 v Liberci a dalších cca 500 v Libáni)	2000 – 2499 (1655 v Liberci a dalších cca 500 v Libáni)	2000 - 2499	2000 - 2499	1500 - 1999	Byla dohledána konkrétní hodnota 1 557 zaměstnanců.
293200	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	Magna Exteriors (Nymburk) s.r.o.	Liberec VI-Rochlice, Kubelíkova 604/73	viz výše	viz výše	500 - 999	500 - 999	500 - 999	Byla dohledána konkrétní hodnota 704 zaměstnanců.

282500	Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení	DENSO MANUFACTURING CZECH s.r.o.	Liberec XXIII-Doubí, Heyrovského 476	1 500 - 1 999	1 500 - 1 999	2 000 - 2 499	2 000 - 2 499	2 000 - 2 499	Byla dohledána konkrétní hodnota 2187 zaměstnanců.
854200	Terciární vzdělávání	Technická univerzita v Liberci	Studentská 1402/2, 461 17 Liberec I	1 500 - 1 999	1 500 - 1 999	1 000 - 1 499	1 000 - 1 499	1 000 - 1 499	Beze změny
412000	Výstavba bytových a nebytových budov	SYNER, s.r.o.	Liberec IV-Perštýn, Dr. Milady Horákové 580/7	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	Byla dohledána konkrétní hodnota 377 zaměstnanců.
107100	Výroba pekařských výrobků	Jizerské pekárny spol. s r.o.	Liberec XIII-Nové Pavlovice Generála Svobody 312	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	Byla dohledána konkrétní hodnota 397 zaměstnanců.
081200	Provoz pískoven a štěrkopískoven, těžba jílu a kaolinu	EUROVIA Kamenolomy, a.s.	46007 Liberec	200 - 249	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	Byla dohledána konkrétní hodnota 263 zaměstnanců.
245300	Výroba odlitků z lehkých neželezných kovů	DGS Druckguss Systeme s.r.o.	Liberec IX-Janův Důl Volgogradská 89	200 - 249	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	Byla dohledána konkrétní hodnota 440 zaměstnanců.
711200	Inženýrské činnosti a související technické poradenství	Valbek, spol. s r.o.	Liberec III-Jeřáb, Vaňurova 505/17	100 - 199	100 - 199	100 - 199	100 - 199	250 - 499	Byla dohledána konkrétní hodnota 216 zaměstnanců.
932100	Činnosti zábavných parků, restaurace, hotel, maloobchod, cestovní ruch, služby	Centrum Babylon, a.s.	Liberec III-Jeřáb Nitranská 1	100 - 199	100 - 199	250 - 499	100 - 199	200 - 249	Byla dohledána konkrétní hodnota 164 zaměstnanců.
26100	Výroba elektronických součástek a desek	ELITRONIC s.r.o.	Liberec XXX-Vratislavice nad Nisou U Šamotky 1642	100 - 199	100 - 199	100 - 199	100 - 199	100 - 199	Beze změny

222900	Výroba ostatních plastových výrobků	Galvanoplast Bohemia, s.r.o.	Liberec VI-Rochlice Kubelíkova 1006/71	100 – 199	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	Beze změny
353000	Výroba a rozvod tepla a klimatizované vzduchu, výroba ledu	Teplárna Liberec, a.s.	Liberec IV-Perštýn Třída Dr.Milady Horákové 641/34a	100 - 199	100 - 199	50 - 99	50 - 99	50 - 99	Byla dohledána konkrétní hodnota 87 zaměstnanců.
493100	Městská a příměstská pozemní osobní doprava	Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a.s.	46171 Liberec III - Jeřáb	-	50 - 499	250 - 499	250 - 499	500 - 999	Byla dohledána konkrétní hodnota 433 zaměstnanců.
263000	Výroba komunikačních zařízení	Laird s.r.o.	46312 Liberec	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	Byla dohledána konkrétní hodnota 310 zaměstnanců.
869090	Ostatní činnosti související se zdravotní péčí j. n.	Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje, příspěvková organizace	46001 Liberec I - Staré Město	-	250 - 499	250 - 499	250 - 499	250 - 499	Beze změny
29320	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motor. vozidla	Webasto Roof & Components Czech Republic	460 01 Liberec VIII – Dolní Hanychov, Československé mládeže 452	-	-	-	500 - 999	500 - 999	Evidováno jiné rozpětí intervalu, než byla dohledána konkrétní hodnota 1147 zaměstnanců.

Zdroj: databáze MF ARES 2010, 2014, 2016, 2020, 2024 Magnus web 2014, 2016, 2020 webové stránky jednotlivých firem

Dalšími významnými zaměstnavateli jsou Statutární město Liberec (s ekonomickou činností „Všeobecné činnosti veřejné správy“, počtem zaměstnanců v rozsahu 500 až 999 zaměstnanců); Katastrální úřad pro Liberecký kraj (organizační složka státu s činností v oblasti „Regulace a podpora podnikatelského prostředí“, v kategorii 200 až 249 zaměstnanců); Liberecký kraj (místní vládní instituce s 250 až 499 zaměstnanci); Okresní soud v Liberci; Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje; Krajské ředitelství policie Libereckého kraje; Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje, příspěvková organizace; atd.

Na území města Liberec se nacházejí dvě fungující **průmyslové zóny**, průmyslová zóna JIH, dále obchodní a průmyslová zóna SEVER. Obě zóny jsou napojeny na linky městské hromadné dopravy (dále také MHD). Vedle toho je na základě spolupráce mezi KORID LK, spol. s r.o. (Koordinátor veřejné dopravy Libereckého kraje, organizátor IDS IDOL) a ekonomickými subjekty v zóně zřízena pravidelná autobusová doprava (dále také PAD) do vzdálenějších obcí a měst, i mimo Liberecký kraj. Firmy obou zón úzce spolupracují s Technickou univerzitou v Liberci (společné projekty, praxe a závěrečné práce studentů, využívání univerzitních laboratoří) a středními průmyslovými školami (praxe). Velká část firem získala podporu formou investičních pobídek, nebo jsou zapojeny do realizace inovačních projektů spolufinancovaných ze státního rozpočtu České republiky. Vybraná data o zónách byla čerpána z Územně analytických podkladů SO ORP Liberec (2012).

Průmyslová zóna JIH má plochu 125 ha a je již plně využívána. Nachází se u významného silničního tahu R35 Praha-Německo. Kolem lokality vede železniční trať s napojením na všechny tratě vedoucí z Liberce. Ve vzdálenosti 5 km od průmyslové zóny se také nachází vnitrostátní veřejné letiště. Nejbližší veřejný přístav je 70 km od Liberce, a to v Děčíně. Je zde zakázána výroba zaměřená na prvotní zpracování surovin (chemická výroba, hutní provozy), stavební dvory, betonárky a obalovny štěrků, velkokapacitní dopravní základny a aktivity s vysokým dopravním zatížením oblasti.

Obchodní a průmyslová zóna SEVER má rozlohu 67 ha. Je již plně využívána. Nachází se u významného silničního tahu R35. V blízkosti zóny se nachází železniční trať. Vnitrostátní veřejné letiště je 500 m od této zóny. Nejbližší veřejný přístav je v Děčíně, 70 km od této lokality. Na tomto území je zakázána výroba zaměřená na prvotní zpracování surovin. Tato zóna je specifická v tom směru, že se skládá z prodejní a výrobní části. Prodejní část zahrnuje velký počet obchodů a je považována za obchodní zónu.

Na základě průzkumu veřejně dostupných dat bylo zjištěno, že jednotlivé podniky mají mezi sebou úzké dodavatelsko-odběratelské vztahy a vzájemně spolu kooperují. Z hlediska velikostní struktury dle kategorie počtu zaměstnanců jsou v obou průmyslových zónách zastoupeny jak velké (více jak 250), střední (50 až 250) i malé firmy (0 až 49). V průmyslových zónách v Liberci se nachází celkem 41 firem, které podle třímístného CZ-NACE zahrnují 24 odvětví. Lze konstatovat, že nejtýpičtějším odvětvím je **CZ-NACE-293** (výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla a jejich motory), zastoupené 9 podniky (Fehrer Bohemia s.r.o., Minda Schenk Plastic Solutions s.r.o., ACL Automotive s.r.o., Magna Exteriors s.r.o., Inteva Products Systeme s.r.o., L.A.F. a.s., Grupo Antolin Bohemia a.s., Knorr-Bremse s.r.o., PEKM Kabeltechnik s.r.o.). Druhým nejčastěji se vyskytujícím odvětvím je **CZ-NACE 222** (výroba plastových dílů) zastoupené 6 firmami (Liplastec s.r.o., Galvanoplast Fischer s.r.o., PINK lak s.r.o., Plastkov MR a.s., Faerch Plast s.r.o., Elmarco s.r.o.).

Kromě toho je nabízen další průmyslový prostor po demolici bývalé slévárny – Industrial Park Liberec – Ostašov. Plánovaný development vzniká na základě smlouvy MML a společnosti FINAPRA Development a.s. z r. 2019 (ev. Č. SM L: 4/ 19/0046) a nachází se v Ostašově na okraji města Liberec v průmyslovém prostoru s celkovou cca 120 000 m². Areál se nachází v průtahu silnice I/35 s napojením na D10. Nicméně ve vazbě na předpokládanou kamionovou dopravu lze očekávat zatížení silnic v sousedním Františkově, obzvláště páteřní silnice okolo základní školy, obchodního domu s potravinami, starší sídlištní a nové bytové zástavby.

Nekapacitní dopravní infrastruktura je v Liberci širším problémem a netýká se pouze uvedené oblasti Ostašova a napojení prostoru bývalé slévárny. Největším problémem přetrvává dopravní napojení obou stávajících průmyslových zón pouze z jednoho směru ze silnice I/35 a také dopravní napojení celého západního území města – sběrná obvodová komunikace (Horní Hanychov, Karlínky, Růžodol I, Ostašov), jejíž součástí je i dopravní napojení velké rozvojové plochy výroby u letiště.

Zemědělská výroba: V oblasti zemědělství v Liberci působí 536 (pokles z 568 od posledního hodnocení v roce 2020) subjektů. Převládajícím hlavním předmětem podnikání je zaměření na podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti. Z hlediska výše obratu lze uvést jako nejvýznamnější společnosti APALOSA LB s.r.o. či EKOFLOA LIBEREC, společnost s ručením omezeným.

Těžba a dobývání: Dle dotazníkového šetření, které proběhlo v roce 2020, bylo zjištěno, že se v okolí města Liberce (do 5 km) nachází několik ekonomických subjektů věnujících se těžbě a dobývání. Na Liberecku se nachází 11 výhradních ložisek štěrkopísků, z nichž pouze tři jsou těžena – Horní Řasnice, Grabštejn, Chotyně. Dále se těží stavební kámen (čedič) – Krásný Les a v lomu Ruprechtice se těží žula. Město vnímá zmíněné ekonomické subjekty neutrálně, ačkoliv by jim vytklo několik negativních aktivit – přílišný hluk při odstřelování, nadměrná frekventovanost nákladní dopravy – například doprava v Ruprechticích, kdy auta projíždějí po úzkých silnicích obytnou zónou. Dané společnosti se snaží podporovat ekologické aktivity v podobě například sázení stromů, péče o les v Jizerských horách.

Z hlediska významnosti zaměstnavatelů jsou v tabulce Liberec- 4 uvedeny výsledky vyhodnocení podílu ekonomických subjektů dle intervalů počtu zaměstnanců, a to v kategoriích:

- a) Bez zaměstnanců, nebo neuvedeno, zde je vysloven předpoklad, že daný subjekt přináší obživu alespoň jeho majiteli.
- b) Drobný zaměstnavatel do 10 zaměstnanců (1 – 9).
- c) Malý zaměstnavatel do 50 zaměstnanců (10 – 49).
- d) Střední zaměstnavatel do 250 zaměstnanců (50 – 250).
- e) Velký zaměstnavatel 250 a více zaměstnanců.

Tab. Liberec- 4: Významní zaměstnavatelé dle podílu ekonomických subjektů

Kategorie zaměstnavatele	Liberec (okres Liberec)	SO ORP Liberec	okres Liberec	Liberecký kraj	Česká republika
2013 (před změnou v r. 2023)	%	%	%	%	%
BEZ/NEUVEDENO	91,20	91,47	91,73	91,75	89,68
ZAM do 10	7,04	6,77	6,53	6,54	8,25
ZAM do 50	1,32	1,36	1,35	1,33	1,58
ZAM do 250	0,38	0,33	0,33	0,33	0,40
ZAM nad 250	0,07	0,07	0,07	0,06	0,08
DOPOČET	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Je nutné upozornit, že ČSÚ má tyto údaje ve veřejné databázi dostupné pouze před změnou roku 2023, konkrétně **za rok 2013** (novější údaje jsou dostupné pouze na úrovni SO ORP, kraje a ČR, nikoliv za jednotlivé obce). Byly proto připraveny pouze podíly v jednotlivých kategoriích. Jak vyplývá z tabulky Liberec- 4, SO ORP Liberec, okres Liberec a Liberecký kraj mají velmi podobné výsledky. Obec Liberec patří mezi 10 obcí v ORP Liberec (7. v pořadí z nich), které mají nižší podíl ekonomických subjektů založených „jen“ pro vlastní obživu (tj. nemají zaměstnance, nebo údaj neuvádějí), než jaký je udáván pro území ORP Liberec, okres Liberec a Liberecký kraj. Tzn., že zde obyvatelé mají větší možnost získat zaměstnání a nemusí tak z nutnosti zajištění si životního standardu začít např. Podnikat jako OSVČ. Obec Liberec je spádovou oblastí nejen pro SO ORP Liberec, ale i pro celý kraj.

V roce 2024 jsou dostupné pouze údaje pro níže uvedené počty ekonomických subjektů z hlediska charakteristiky právní formy podnikání:

- 6217 obchodních společností (s.r.o. a a.s.),
- 154 družstev,
- 1 státní podnik,
- 17 467 soukromých podnikatelů (FO) podnikajících dle živnostenského zákona,
- 85 zemědělských podnikatelů (FO),
- 1191 soukromí podnikatelé (FO) podnikající dle jiných zákonů.

Čistý peněžní příjem na obyvatele

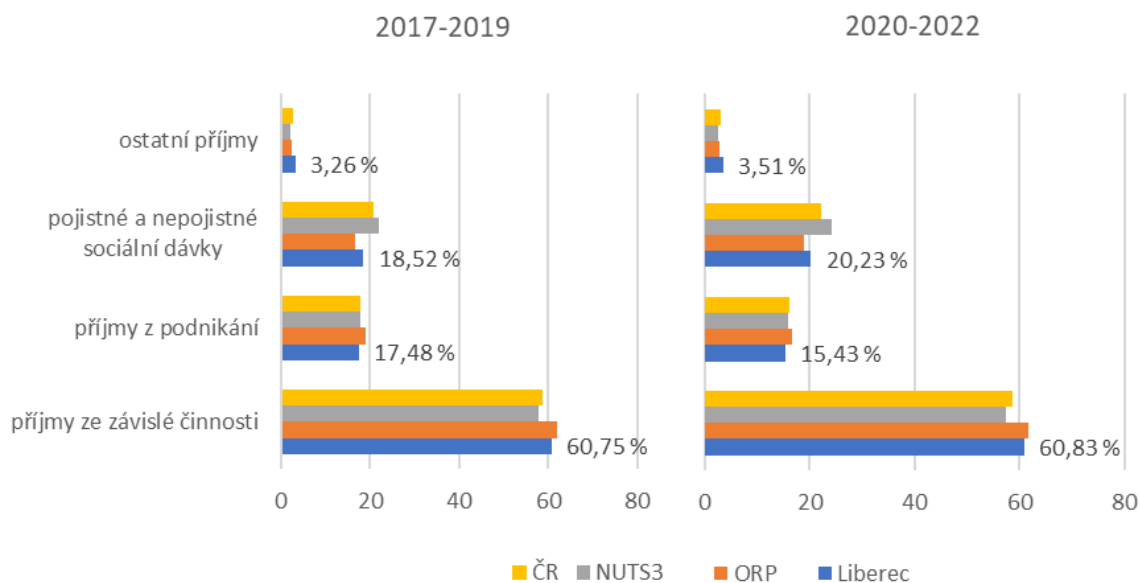
Čisté příjmy na obyvatele ve statutárním městě Liberec byly v obou sledovaných obdobích **mírně vyšší** než průměrné příjmy v ORP, ale **nižší** než příjmy nadřazených územních celků NUTS3, NUTS2, oproti celostátnímu průměru zaostávají o 4,78 % v letech 2017-19 a o více jak 8 % v období 2020-22. Ve srovnání s obdobím 2017–2019 **vzrostly** čisté peněžní příjmy obyvatel statutárního města Liberce v průměru o 14,62 %, růst byl však o jednotky procent **pomalejší** než v nadřazených regionech

Tab. Liberec- 5: Čisté peněžní příjmy přepočtené na obyvatele statutárního města Liberce (3letý průměr)

	2017-2019	Prostorová relace	2020-2022	Prostorová relace	% změna v čase
Liberec	194 726 Kč		223 204 Kč		14,62%
SO ORP Liberec	193 385 Kč	100,69%	222 682 Kč	100,23%	-0,46%
NUTS3 Liberecký kraj	195 365 Kč	99,67%	228 764 Kč	97,57%	-2,10%
NUTS2 Severovýchod	199 194 Kč	97,76%	235 477 Kč	94,79%	-2,97%
Česká republika	204 509 Kč	95,22%	242 920 Kč	91,88%	-3,33%

Zdroj: vlastní výpočty na základě Metodiky využití Big Data pro vyhodnocení socio-ekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategii regionálního rozvoje 2021+ (certifikováno 8. 6. 2021) s využitím dat ČSSZ, MPSV, MFČR, ČSÚ a MV ČR

Pozn. **Prostorová relace** je vyjádřena jako poměr průměrných čistých peněžních příjmů obyvatel obce vůči příjmům všech obyvatel vyšších územních celků (ORP, NUTS3, NUTS2 a ČR). Tento ukazatel vyjadřuje, o kolik jsou čisté peněžní příjmy v obci vyšší či nižší než průměr v příslušném vyšším územním celku. Poslední sloupec tabulky (% změna v čase) ukazuje: v první řádce procentuální tempo růstu průměrných čistých peněžních příjmů v obci mezi sledovanými obdobími; v dalších řádcích je uvedeno, o kolik je toto tempo růstu vyšší či nižší než v příslušném vyšším územním celku. Záporná hodnota znamená, že příjmy v obci rostly pomaleji, naopak kladná hodnota ukazuje, že příjmy v obci rostly rychleji než v příslušném vyšším územním celku.

Graf Liberec- 4: Struktura příjmů obyvatel statutárního města Liberce v prostorovém kontextu ORP/NUTS3/ČR

Zdroj: vlastní výpočty na základě Metodiky využití Big Data pro vyhodnocení socio-ekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategii regionálního rozvoje 2021+ (certifikováno 8. 6. 2021) s využitím dat ČSSZ, MPSV, MFČR, ČSÚ a MV ČR

Příjmy obyvatel statutárního města Liberce tvoří ze 60,83 % příjmy ze závislé činnosti, z 15,43 % příjmy z podnikání, 20,23% podíl zaznamenávají pojistné a nepojistné sociální dávky (tj. nemocenská, starobní důchody a sociální dávky), 3,51 % příjmů tvoří ostatní příjmy (z pronájmu, kapitálového majetku apod.). Struktura příjmů se oproti předcházejícímu období 2017 – 2019 **mírně změnila** ve prospěch nepojistných dávek, což pravděpodobně souvisí s vyššími platbami nemocenského pojištění v období koronavirové krize. Vzhledem ke struktuře příjmů v nadřazených územních celcích (ORP/NUTS3/ČR) obec registruje **mírně vyšší** podíl ostatních příjmů. V rámci ORP nižší, avšak v porovnání s regionálním a národním průměrem vyšší podíl registruje u příjmů ze zaměstnání, opačnou situaci zaznamenává u pojistných a nepojistných dávek.

III. STAV A TRENDY VE VYUŽITÍ ÚZEMÍ OBCE

V kapitole je nejprve vyhodnocen stav opuštěných provozních areálů v obci, následně je charakterizováno využití území obce.

Brownfields / Opuštěné výrobní areály a objekty

Dle Národní databáze brownfieldů (CzechInvest, 2024) a dle databáze brownfields Libereckého kraje (ARR, 2024) se v Liberci nachází více objektů typu brownfield, což je dáno rozlohou a rozsahem ekonomických činností ve městě.

- Bývalé Wolkerovo sanatorium ve Wolkerově ulici, secesní dvoupodlažní objekt,
- vojenská stělnice Starý Harcov (dlouhodobě neudržovaný areál významně zarostlý náletovou zelení),
- soubor budov Pianovka v Kateřinském údolí, relativně dobrý stav, zanedbaná údržba, částečně využíváno pro textilní výrobu a sklady),

- tovární areál Kateřinky (Kateřinské údolí, zčásti využíváno, některá části silně chátrají, zanedbaná údržba),
- Textilana na Bídě (objekt bývalé soukárny oceněné ve 30. letech 20. století za průmyslový design),
- bývalé oční sanatorium v Machníně, U Přádely 99 (původně zámeček, dnes v dezolátním stavu, dlouhodobě do něj zatéká),
- bývalá textilní továrna Vratislavická 59/14 (v současnosti výroba pro automobilový průmysl spol. Prettl Automotive s.r.o.),
- průmyslová zóna Intex Tanvaldská 1382 podél řeky Nisy (rozsáhlý komplex výrobních a skladových hal, určeno pro lehkou průmyslovou výrobu, vlastněno a využíváno více subjekty, staticky dobrý stav),
- bývalá slévárna v Ostašově (demolice objektu, plánovaná výstavba nové továrny). Industriální komplex bývalé slévárny o celkové rozloze 90 000 m² nabízí možnost výstavby haly built-to-suit dle přání nájemce (<https://www.cbreproperties.cz/industrial/industrial-park-liberec-ostasov-cs.html>). K dispozici je dostatek energií i pro náročné výroby, parkovací místa a železniční vlečka.
- truhlárna Vratislavice nad Nisou, Prosečská 768,
- zemník bývalé cihelny u OC Nisa (plocha bez objektů, původně těžba surovin),
- Bucharka - rekreační chalupa pod Ještědem – již po demolici,
- vila Liberec Perštýn (bývalá mateřská školka),
- bývalá rekreační chalupa HUBERTUS na Ještědském hřbetu,
- oblast Papírového náměstí a bývalé slévárny Linser – v pátek 6. 9. 2024 zastupitelé schválili územní studii pod názvem „Papírák, 2030“.

Využití území obce

Způsob využití území v letech 2001 až 2023 vystihuje struktura pozemků, která je uvedena v tab. 7. Pro Liberec je charakteristický na jedné straně výrazný podíl zastavěných a ostatních ploch (25 %) a zároveň na straně druhé velká rozloha lesních pozemků (40 %) a luk (18 %).

Tab. Liberec- 6: Struktura jednotlivých druhů pozemků

Druh pozemku	2001		2012		2015		2018		2023	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Zemědělská půda	3937,1	37,1	3727,4	35,1	3704,6	34,9	3681,6	34,7	3647,7	34,4
Zahrnuje:										
orná půda	1117,0	10,5	946,0	8,9	931,3	8,8	820,6	7,7	792,0	7,5
zahrady	822,0	7,7	869,7	8,2	869,7	8,2	908,7	8,6	909,0	8,6
sady	5,1	0,0	4,0	0,0	3,9	0,0	2,5	0,0	2,5	0,0
chmelnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
vinice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
trvalý travní porost	1993,0	18,8	1907,8	18,0	1899,7	17,9	1949,8	18,4	1944,3	18,3
Lesní půda	4195,2	39,5	4236,7	39,9	4237,6	39,9	4241,8	40,0	4241,4	40,0
Vodní plochy	98,4	0,9	95,3	0,9	94,9	0,9	94,5	0,9	95,1	0,9
Zastavěné a ostatní plochy	2379,4	22,4	2549,3	24,0	2561,5	24,1	2590,7	24,4	2624,5	24,7
Celková výměra	2855,06	100	2855,81	100	2855,77	100	2857,90	100	2857,86	100

Zdroj: Vlastní zpracování za použití dat ČSÚ

Změnu využití území v jednotlivých kategoriích pozemků v obci mezi rokem 2001 a 2023 vystihuje **index změny využití území**, který dosáhl hodnoty 3,57 %, což znamená, že změna kategorie pozemku se týkala cca 3 % území.

Jak se změny projeví ve struktuře pozemků, je patrné z tab. 8, kde jsou uvedeny relativní změny v charakteru využití vybraných druhů pozemků. Ve sledovaném období došlo ke snížení rozlohy pozemků s ornou půdou a jejich zastavování. Záběr půdy pro urbanizaci, což je v Liberci středně intenzivní dominantní proces z hlediska tvorby krajiny. Oba typy pozemků jsou z ekologického hlediska nestabilní plochy, tudíž poměr stabilních a nestabilních ploch se od roku 2001 změnil minimálně.

Tab. Liberec- 7: Relativní změna vybraných druhů využití pozemků

Druh pozemku	Změna využití (2001-2023)		Změna využití (2018-2023)	
	%	ha	%	ha
Zemědělská půda	-7,34	-289,39	-0,92	-33,87
Orná půda	-29,09	-325,07	-3,49	-28,63
Zahrady	10,59	86,95	0,03	0,28
Sady	-50,52	-2,56	0,32	0,01
Trvalý travní porost	-2,43	-48,71	-0,28	-5,53
Lesní půda	1,11	46,19	-0,01	-0,44
Vodní plochy	-3,39	-3,35	0,62	0,59
Zastavěné plochy a ostatní	10,32	245,13	1,31	33,84

Pozn. Zelená barva – plocha stabilní z hlediska udržitelnosti rozvoje území; oranžová barva – plocha nestabilní
Zdroj: Vlastní zpracování za použití dat ČSÚ

Ekologická stabilita (vyjádřená jako podíl stabilních a nestabilních ploch) řešeného území, vyjádřená pomocí koeficientu ekologické stability (KES), dosahovala v roce 2023 výše 2,11 (tab. 9). Hodnota KES obce Liberec je nad hranicí udržitelnosti a podle Míchala (1994) se jedná o krajinu ekologicky vyváženou, ve které jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami. Od roku 2001 nedochází k výrazným změnám KES, hodnota se pohybuje kolem 2, krajina si zachovává stálý poměr stabilních a nestabilních krajinných prvků. Při plánování dalšího rozvoje je na místě postupovat uvážlivě při hledání kompromisu mezi ekonomickým rozvojem spojeným se zastavováním zemědělské půdy a udržitelným využíváním krajiny.

Tab. Liberec- 8: Koeficient ekologické stability (KES)

Rok	Stabilní plochy	Nestabilní plochy	KES
2001	7 113,69	3 496,45	2,0345
2002	7 108,31	3 501,80	2,0299
2003	7 113,67	3496,44	2,0345
2004	7 101,61	3508,29	2,0242
2005	7 092,29	3516,38	2,0169
2006	7 086,64	3522,04	2,0121
2007	7 083,75	3524,44	2,0099
2008	7 100,12	3508,56	2,0237
2009	7 100,31	3508,37	2,0238
2010	7 094,98	3513,73	2,0192
2011	7 114,28	3494,43	2,0359
2012	7 113,40	3495,32	2,0351
2013	7 107,94	3500,78	2,0304
2014	7 106,08	3502,63	2,0288
2015	7 105,72	3502,99	2,0285
2016	7 102,90	3505,80	2,0260
2017	7 131,00	3477,70	2,0505
2018	7 197,30	3411,30	2,1098

2019	7 201,34	3407,38	2,1135
2020	7 199,70	3409,02	2,1120
2021	7 197,79	3410,93	2,1102
2022	7 194,90	3413,82	2,1076
2023	7 192,21	3416,52	2,1051

Zdroj: Vlastní zpracování za použití dat ČSÚ

Ekonomické aktivity dle CZ-NACE v návaznosti na kreativní a kulturní odvětví (KKO)

Na základě metodiky mapování KKO (Baleka et al., 2016) jsou dle evidované CZ-NACE vymezeny oblasti činností zahrnovaných pod KKO z hlediska toho, zda spadají pod:

- kulturní a umělecké jádro (výtvarné a scénická umění, kulturní dědictví, umělecká řemesla), dále pod tzv.
- kulturní odvětví (film a video, hudba, TV, rozhlas, knihy) a tzv.
- kreativní odvětví (design, architektura, reklama).

Kulturně kreativní odvětví byla vyhodnocena ve vazbě na projekt KKO Liberecký kraj (plnění výzvy č. 0232/2022 na tvorbu strategických materiálů v oblasti rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví, jež je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy Ministerstvem kultury ČR. Výzva je vypsána v rámci programu Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru). V rámci daného projektu, jehož část mapování realizuje tým Ekonomické fakulty TUL od září 2023 do března 2025, bylo vymezeno následujících 7 oblastí významných z hlediska četnosti ekonomických subjektů. Tato odvětví byla dále pro studii MML podrobena analýze na základě dat ČSÚ – VDB (2024), kdy byly dohledány údaje o zastoupení daných oblastí v obcích SO ORP Liberec dle CZ-NACE na úrovni alespoň 2 míst číselného kódu. Jedná se o následující oblasti, které mají v Liberci i zázemí ze strany školství (od základní, přes střední až po vysokoškolské):

1. umělecké řemeslo – sklářství = 136 subjektů (vysoké číslo, přestože dominantou této oblasti je Novoborsko a Českolipsko v rámci Libereckého kraje;
2. umělecké řemeslo – výroba klenotů a bižuterie = 277 subjektů, vyšší počet subjektů, přestože dominantním a přirozeným klastrem tohoto odvětví je oblast Jablonecka nad Nisou a Semilská;
3. architektura = 864 subjektů, jádro této oblasti je právě na Liberecku ve vazbě na uskupení SIAL (historicky);
4. film a video/gaming, = 32 subjektů, kdy právě Liberec je v kraji považován za centrum rozvoje této oblasti ve vazbě na festivaly AniFilm, SportFilm, atd.;
5. vzdělávání (potenciál pro umělecké vzdělávání je v ZUŠ, SŠ, VŠ) = 783 subjektů, kdy umělecké vzdělávání zahrnuje od základních uměleckých škol (volnočasového charakteru) přes střední až vysokoškolské. Byť na TUL nejsou vyučovány všechny oblasti uměleckého vzdělávání, jsou zde zastoupeny studijní programy v oblasti designu, módy, bižuterie, architektury, výtvarného umění se zaměřením na tvorbu ve veřejném prostoru, propojení do reklamy, informatiky, aj.;
6. scénické umění se zaměřením na divadlo a hudbu = 100 subjektů (rozsáhlé aktivity nejen v oblasti divadelnictví, kapel různých hudebních žánrů; město je významné na poli sborového zpěvu (z 80 pěveckých sborů jich je 30 v Liberci, kde lze předpokládat významný dopad z působení manželů Jiřiny a Milana Uherkových – sbormistrů Severáčku);
7. výtvarné umění = 1100 subjektů zaměřených na fotografickou uměleckou činnost a 100 subjektů na uměleckou tvorbu, kdy ale právě kategorii umělecké tvorby je těžké identifikovat hlavně proto, že její tvůrci nemusejí podnikat dle živnostenského zákona, ale mohou vykonávat činnost jen dle autorského zákona.

Potenciál KKO si plně uvědomuje jak krajský úřad Libereckého kraje (realizující v letech 2023 až 2025 projekt mapování a tvorby strategie rozvoje KKO), tak magistrát města Liberce. Dne 6. 9. 2024 zastupitelé odsouhlasili územní studii pro oblast Papírového náměstí (Liberecká Drbna, 9. 9. 2024). Předpokladem je výstavba (v ideálním případě od r. 2026) pro bydlení, o formě se vedou diskuze. Je zvažována forma ve smyslu neziskového družstevního bydlení s představou odklonění parkovacích ploch na okraj této čtvrti. Čtvrť by měla být zajištěna i z hlediska občanské vybavenosti a rozvojem veřejného prostoru. Bytové domy by měly být postaveny v Lucemburské ulici, mezi ulicemi Vrabčí a Na Svahu a u bývalé slévárny Linser, ve které byla na konci srpna 2024 zahájena přestavba **na kulturní a kreativní centrum**.

Vyjíždka obyvatel z obce za zaměstnáním a do škol

Jako hlavní zdroj dat o vyjíždce obyvatelstva jednotlivých obcí byly použity výsledky ze sčítání lidu z roku 2021. Obyvatelstvo obce Liberec vyjíždí za zaměstnáním zejména do Jablonce nad Nisou, do škol pak do Prahy.

IV. POTENCIÁL ROZVOJE OBCE

V následujících tabulkách (viz Tab. Liberec- 9) je předložen přehled vývoje ukazatelů za období let 2006, 2009, 2011, 2014, 2018 a 2022 v dílčích oblastech (faktorech). V posledním sloupci je vždy uvedeno hodnocení vývoje ukazatele oproti předchozímu monitorovacímu období s ohledem na to, zda se jedná o maximalizační typ (čím vyšší hodnota ukazatele, tím lepší stav) nebo minimalizační typ (čím menší hodnota ukazatele, tím lepší stav).

Tab. Liberec- 9: Přehled vývoje ukazatelů za období let 2006, 2009, 2011, 2014, 2018 a 2022

1. Faktor nezaměstnanosti

Ukazatel	2006	2009	2011	2014	2018	2022	změna
Dlouhodobá nezaměstnanost [%]	2,10	1,85	3,39	3,69	0,40	0,01	zlepšení
Tlak na pracovní místa	6,68	8,61	8,11	6,11	-0,06	0,09	zhoršení
Registrovaná nezaměstnanost [%]	7,26	9,47	9,50	8,22	1,21	0,04	zlepšení
Účast voličů při volbách do PS PČR [%]	64,05	64,15	64,15	0,60	61,51	-	-

2. Faktor atraktivity místa bydlení

Ukazatel	2006	2009	2011	2014	2018	2022	změna
Intenzita přírůstku obyvatelstva za 5 let	0,01	0,04	0,03	0,01	0,02	0,03	min. zlepšení
Průměrný věk obyvatel	40,49	40,70	41,03	41,40	41,95	42,27	min. zhoršení
Počet dokončených bytů za 5 let [/1000 obyv.]	-	19,86	19,94	11,28	7,40	9,00	zlepšení
Průměrná obytná plocha dokončeného bytu [m ²]	40,55	62,22	15,90	14,23	61,70	-	-

3. Faktor osídlení

Ukazatel	2006	2009	2011	2014	2018	2022	změna
Obecná hustota zalidnění [obyv./km ²]	931,13	957,94	968,58	966,77	968,58	1012,00	min. zlepšení
Specifická hustota zalidnění (zast. plocha) [obyv./km ²]	15548,10	15446,20	15475,00	15374,30	15168,70	15740,00	zlepšení

4. Faktor věkové struktury obyvatelstva

Ukazatel	2006	2009	2011	2014	2018	2022	změna
Počet obyvatel ve věku 3–5 let na 1 mateřskou školu	83,21	43,57	85,64	80,22	78,36	77,40	zhoršení
Průměrný věk obyvatel	40,49	40,70	41,03	41,40	41,95	42,27	min. zhoršení
Průměrná obytná plocha dokončeného bytu [m ²]	40,55	62,22	15,9	14,23	61,70	-	-
Index stáří	1,02	1,07	1,08	1,15	1,21	1,23	zhoršení
Index ekonomického zatížení obyvatelstva	0,39	0,41	0,45	0,52	0,58	0,58	bez změny

5. Faktor občanské vybavenosti

Ukazatel	2006	2009	2011	2014	2018	2022	změna
Podíl lůžek v hotelech a penzionech na celkové kapacitě HUZ	0,86	0,53	-	-	-	-	-
Počet obyvatel na ordinaci praktického lékaře	1353,16	1490,43	1467,91	1252,35	1388,57	1556,36	zlepšení
Počet obyvatel na ambulantní zdravotnické zařízení	357,90	365,88	513,77	51,35	205,51	166,67	zhoršení
Počet lékáren na 1000 obyvatel	0,28	0,32	0,33	0,37	0,34	0,32	min. zhoršení
Počet obyvatel ve věku 3–5 let na 1 mateřskou školu	83,21	43,57	85,64	80,22	78,36	77,40	min. zhoršení
Počet obyvatel ve věku 6–14 let na 1 základní školu*	277,24	143,63	8013	315,79	370,46	390,79	zlepšení
Počet obyvatel ve věku 15–19 let na 1 střední školu*	117,15	117,15	267,39	166,12	146,45	100,00	zhoršení
Průměrná obytná plocha dokončeného bytu [m ²]	40,55	62,22	15,90	14,23	61,70	-	-
Specifická hustota zalidnění (zast. plocha) [obyv./km ²]	15548,10	15446,20	15475,00	15374,30	15168,70	15740,00	zlepšení

* Údaj vyhodnocován jen při existenci zařízení

6. Faktor struktury ekonomiky

Ukazatel	2006	2009	2011	2014	2018	2022	změna
Podíl aktivních subjektů ve službách	0,65	0,67	0,69	0,71	0,70	0,70	bez změny
Podíl aktivních subjektů v zemědělství a lesnictví	0,10	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	bez změny

7. Faktor ekonomické aktivity

Ukazatel	2006	2009	2011	2014	2018	2022	změna
Podíl soukromých podnikatelů na populaci ve věku 15–64 let	0,36	0,36	0,37	0,37	0,15	0,32	zlepšení
Kapacita HUZ [počet lůžek/1000 obyv.]	29,32	51,52	-	-	-	-	-
Podíl ekonomických subjektů na populaci ve věku 15–64 let	0,46	0,47	0,50	0,49	0,23	0,46	zlepšení

Komentáře k tab. Liberec- 9

V roce 2022 došlo oproti roku 2018 ke zlepšení registrované a dlouhodobé nezaměstnanosti. Přetrvává trend postupného stárnutí populace, průměrný věk v roce 2022 vzrostl na 42,27 roku, což je méně, než byl průměrný věk obyvatel České republiky z roku 2021 (42,70 roku dle SLDB 2021). Hodnota indexu stáří 1,21 v obci v roce 2022 byla mírně vyšší (horší) než hodnota na úrovni SO ORP Liberec (1,19) a mírně nižší – lepší – než na úrovni celé ČR (1,26) – v obci je početní převaha seniorů od 65 let výše nad počtem dětí již od počátku monitorovacího období v roce 2006. Na úrovni celé ČR platí trend růstu hodnoty indexu stáří, což se v dlouhém období potvrzuje i v Liberci. Index ekonomického zatížení obyvatelstva zůstal beze změny na hodnotě 0,58. Mírně vzrostla intenzita přírůstku obyvatelstva za 5 let, hodnota 0,03 značí mírný převis celkového přírůstku obyvatelstva nad jeho úbytkem. V oblasti bytové výstavby je vidět minimální růst, počet dokončených bytů za 5 let na 1 000 obyvatel, vzrostl pouze o necelé 2 byty na celkem 9. Ve dvou posuzovaných ukazatelích faktoru osídlení, které hodnotí hustotu zalidnění, došlo k určitému zlepšení. Struktura ekonomiky se nezměnila, je zřejmý majoritní podíl aktivních subjektů ve službách (70 %), naopak minoritní podíl subjektů v zemědělství a lesnictví. Pozitivní vývoj nastal v oblasti ekonomické aktivity, kde došlo ke zvýšení podílu soukromých podnikatelů (na 0,32) i zvýšení podílu ekonomických subjektů (na 0,46) na populaci v produktivním věku.